

חוברת תרגול

🕎 אור מבפנים – ערכת חנוכה

מסלול: 🟢 תיכון · חנ"מ

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____

🧭 איך עובדים עם החוברת?

- 📖 קוראים את דף התזכורת.
- 🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים · 🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים · 🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים.
- 🔁 חזרה מסכמת ו־✅ בדיקה עצמית בסוף.
- 🎮 רוצים עוד? המשחקים באתר: chanuka-or-mibifnim.sites.tab.bot

📖 תזכורת – מה למדנו?

🕎 חנוכה – עובדות, מצוות ומנהגים

- 📅 מתי? מכ"ה בכסלו, שמונה ימים (החג נמשך אל תוך חודש טבת).
- 🔥 שני ניסים: נצחון ה"מעטים מול הרבים", ונס פך השמן – שמן טהור שהספיק ליום אחד דלק שמונה ימים, עד שהוכן שמן חדש.
- 🏷️ למה "חנוכה"? על שם חנוכת המקדש והמזבח מחדש אחרי הטיהור. יש גם פירוש מסורתי משעשע: "חנו־כ"ה" – נחו מהמלחמה בכ"ה בכסלו.

💡 ניבי אור וחושך

- ניב הוא צירוף מילים קבוע שמשמעותו שונה מהמשמעות המילולית: מי ש"ראה אור" לא בהכרח ראה מנורה 😉. בחנוכה – חג האורים – נצא לצוד ניבים של אור ושל חושך .
- 🎯 המשימה: בסיפור מסתתרים ניבים. לחצו על כל ניב שמצאתם. מצאתם את כולם? אלופות ואלופים!
- מצאתם 0 ניבים מתוך ?

💛 קיר מחמאות וכרטיסים להדפסה

- נר אחד מדליק נר אחר – והאור של הראשון לא קטֵן. כך גם מחמאה: כשמחמיאים, האור שלנו לא נגמר, והוא מתפשט בכל הכיתה. בחנוכה נדליק שמונה ערבים של מחמאות .
- 💬 מחמאה טובה היא ספציפית ("איך שהסברת לי את התרגיל בסבלנות"), כנה , ומתמקדת ב מאמץ ובאופי – לא רק במראה או בציון.
- כתבו מחמאה לחבר או לחברה (בלי פגיעה, בלי בדיחות על חשבון אחרים), ולחצו "הדליקו". כל מחמאה מדליקה להבה על הקיר. מתאים להקרנה בכיתה!

✍️ האור שלי בכיתה – דף כתיבה

- כל אחת ואחד מביאים לכיתה אור אחר: חיוך, רעיון, עזרה, הומור, שקט. בפעילות הזו כותבים על האור שלנו – ועל האור שאחרים מביאים.
- בחרו נוסח: 👧 בלשון נקבה 👦 בלשון זכר 🌈 בלשון כוללת
- שם: _____ כיתה: _____

🔦 אור מבפנים – 8 לילות, 8 פעילויות

- 📌 לכל לילה: מטרה, פעילות לכיתה (לפי המסלול שבחרתם) ופעילות קצרה ל חדר המורים . 10–15 דקות בכל יום.
- 🕯️ לילה 1 אור ראשון – מי אני?
- מגלים שבכל אחת ואחד יש אור משלו.

📚 סיפור חנוכה בשיעורים – 4 חלקים

- סיפור החג בארבעה חלקים קצרים ומנוקדים – חלק אחד בכל שיעור, ואחריו דף עבודה מקורי. מתאים לכיתות א'–ד', וגם לקריאה בקול (📣 במסלול חנ"מ).
- שֵׁם: _____
- מי שלט אז בארץ ישראל?

📖 החנוכייה עם הקנה העקום

- סיפור מקורי על חנוכייה משפחתית, על מסורת שעוברת מדור לדור – ועל אור שלם גם כשמשהו לא מושלם.
- לְאֵלֶּה יֵשׁ סַבָּא אֶחָד וַחֲנֻכִּיָּה אַחַת מְיֻחֶדֶת.
- הַחֲנֻכִּיָּה שֶׁל סַבָּא שָׁאוּל עֲשׂוּיָה נְחֹשֶׁת, וְאֶחָד הַקָּנִים שָׁלָהּ עָקֹם.

🧭 פנים מול חוץ – מה מדליק אותי מבפנים?

- 📜 "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ, כז) – בכל אדם יש אור פנימי ייחודי. "אם אין אני לי, מי לי?" (משנה, אבות א, יד).
- לכל אחת ואחד יש "נר פנימי": מה שאנחנו אוהבים, מה שחשוב לנו, מי שאנחנו. לפעמים חברים אומרים "בואו נעשה כמו כולם" – ולפעמים זה טוב, ולפעמים זה לא מתאים לנו.
- כתבו 3 דברים שאני אוהב/ת גם אם אף אחד אחר לא אוהב.

🔍 מאי חנוכה? – עיון ודיון

- " מאי חנוכה? " – "מהי חנוכה?" (תלמוד בבלי, שבת כא ע"ב). שאלה פשוטה לכאורה – אבל כשקוראים את המקורות, מגלים שהם מדגישים ניסים שונים. איזה נס הוא המרכזי?
- תפילת "על הניסים" (בתפילה ובברכת המזון)
- התלמוד, מסכת שבת כא ע"ב

🕯️ ברכות הדלקת הנרות – דף להדפסה

- מדליקים אחרי שמציבים את הנרות. בלילה הראשון מברכים שלוש ברכות, ובשאר הלילות – שתי הראשונות.
- בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה.
- בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה.

🃏 קלפי אור – 16 קלפי שיח

- 16 קלפים בחמישה נושאים: גבורה, אור, ניסים, אומץ ותודה. מקרינים קלף, חושבים בשקט דקה, ומשתפים בזוגות או במליאה. תמיד מותר לדלג.
- ➡ הקודם הבא ⬅ 🎲 קלף אקראי
- מי בשבילך גיבור או גיבורה של היום – ולמה?

🎲 סביבון של רגשות

- לחצו "סובבו" ✨
- 🖨️ הדפסת הקלפים
- 🎓 למורה: מתאים לקבוצות קטנות, לשיחה אישית או לשעה פרטנית. מקשיבים בלי לתקן, מודים על השיתוף, ולא לוחצים לשתף. אם עולה תוכן מדאיג – ממשיכים בשיחה אישית.

🧩 התשבץ הגדול ותפזורת אור

- הקלידו אות בכל משבצת. מאוזן – קוראים מימין לשמאל; מאונך – מלמעלה למטה. אותיות סופיות כותבים כאן כרגילות (ם→מ, ן→נ, ך→כ...). לחיצה על הגדרה מסמנת את המילה.
- 🟡 במסלול היסודי – תשבץ קטן וידידותי. 🎯
- 🔴 במסלול חט"ב/תיכון – התשבץ הגדול (24 מילים).

🕯️ מדליקים את החנוכייה – משחק להקרנה

- ענו נכון – ונר נדלק! שמונה תשובות נכונות = חנוכייה מוארת כולה. אין שעון, אין לחץ: טעיתם? מקבלים רמז ומנסים שוב. מתאים להקרנה – כל הכיתה עונה יחד.

🃏 משחק הזיכרון של חנוכה

- הפכו שני קלפים. מצאתם זוג מתאים? הוא נשאר פתוח! (תמונה ומילה) (ניב ומשמעותו) (מושג והסבר) אפשר לשחק בכיתה בשתי קבוצות – כל זוג = נקודה.
- זוגות: 0 · ניסיונות: 0

🎞️ מצגת קצרה – אור מבפנים

- 10 שקופיות לפתיחת שיעור. ניווט: חצים במקלדת או בכפתורים. מסך מלא – בכפתור.
- ערכת חנוכה – עובדות, ניבים, מחמאות, חוסן ומשחקים
- כ"ה בכסלו · 8 ימים · נמשך אל תוך טבת

🗓️ מערכי שיעור – 45 דקות

- בחרו מסלול בראש העמוד – יוצג המערך המתאים. בסוף: מפגש קצר לחדר המורים.
- מצגת קצרה (שקופיות 1–5) + שאלה: מה אתם יודעים על חנוכה?
- "מדליקים את החנוכייה" במליאה – כל תשובה נכונה מדליקה נר.

🌱 שלב א׳ – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🔗 התאמת ניבי אור וחושך

✏️ כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. מאפלה לאורה	____	א. הציג רע כאילו הוא טוב
2. עולמו חשך עליו	____	ב. מוצג כטוב וראוי
3. שם חושך לאור	____	ג. הבין סוף־סוף
4. אור לגויים	____	ד. התייאש מאוד
5. באור חיובי	____	ה. דוגמה ומופת לאחרים
6. ראה את האור	____	ו. ממצב קשה למצב טוב

תרגיל 2: 🗂️ מוסיף אור או מכבה?

✏️ מיינו את המילים ממאגר המילים לטבלה.

מאגר מילים: לשתוק מול השפלה ברשת · לשתף פוסט שקרי כי הוא "מצחיק" · לחקות טרנד כדי להשתייך · להצטרף לחרם שקט על בן כיתה · להגיד ביקורת בגוף ראשון ובכבוד · להתנדב לחלוקת סלי מזון לפני החג · לדבר בגלוי על פחד ולבקש עזרה · להתווכח על דעה פוליטית בכיתה

💡 מוסיף אור	🌑 מכבה אור	⚖️ תלוי איך

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 3: ❓ חידון חנוכה

✏️ הקיפו את התשובה הנכונה.

1. "רבים ביד מעטים" – מאיזו תפילה הביטוי?

א. שמע ישראל ב. על הניסים ג. הלל

2. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג?

א. מתחילים בשמונה ופוחתים ב. מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך

ג. שמונה בכל ערב

3. מה הנימוק לשיטת בית הלל?

א. כי כך חסכוני ב. מעלין בקודש ואין מורידין ג. כנגד פרי החג

4. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח?

א. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי ב. קומי אורי כי בא אורך

ג. נחמו נחמו עמי

5. מה עמד במרכז המאבק בין החשמונאים לבין השלטון ההלניסטי?

א. הזכות לשמור על זהות, אמונה ודרך חיים ב. מאבק על נמל

ג. ויכוח על מסים בלבד

6. מה פירוש "הלניזם"?

א. שפה עברית עתיקה ב. שם של צבא

ג. תרבות יוונית שהתפשטה במזרח אחרי כיבושי אלכסנדר

7. לפי התלמוד, מתי מצוות ההדלקה מתחילה?

א. משתשקע החמה – מהשקיעה (ויש הנוהגים בצאת הכוכבים)

ב. בחצות היום ג. בזריחה

8. "נר איש וביתו" – מה המשמעות?

א. כל אדם מדליק שמונה בכל לילה ב. רק האב מדליק

ג. די בנר אחד לכל בית בכל לילה (עיקר המצווה)

תרגיל 4: מסבירים במילים שלנו

✏️ לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. "רבים ביד מעטים" – מאיזו תפילה הביטוי? ← התשובה: על הניסים. למה?

_____

_____

2. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג? ← התשובה: מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך. למה?

_____

_____

🌳 שלב ג׳ – מיישמים וכותבים

תרגיל 5: 🪜 מה קודם? סדר הדברים

✏️ כתבו בכל ריבוע את מספר השלב לפי הסדר הנכון.

1. מהלך ההיסטוריה

☐	גזרות אנטיוכוס הרביעי
☐	כיבושי אלכסנדר מוקדון והתפשטות ההלניזם
☐	שלטון בית סלווקוס בארץ ישראל
☐	המרד החשמונאי וטיהור המקדש (כ־164 לפנה"ס)

2. בניית טיעון: "זהות מול לחץ חיצוני"

☐	מזהים את הערך הפנימי שבסכנה
☐	מתארים את הלחץ החיצוני
☐	בוחנים עמדות שונות בהגינות
☐	מציגים את הדילמה

3. שיח אמיתי בחדר המורים

☐	זיהוי צורך אחד של הצוות
☐	סבב "מה שלומי באמת" במילה אחת
☐	עצירה ונשימה משותפת
☐	שיתוף ברגע של אור מהשבוע

תרגיל 6: 🎴 קלפי שיח – אור פנימי

✏️ ענו בכתב על הכרטיסים.

1. (🔦 זהות ואור פנימי) מה המשמעות של "אור פנימי" בעיניך – אמונה, ערכים, כישרון?

2. (🌍 העולם שבחוץ) רשתות חברתיות: מקור השראה או מקור לחץ?

3. (🕯️ חוסן ותקווה) מה מחזיק אותך בתקופה של אי־ודאות?

תרגיל 7: ✍️ אתגרי כתיבה

✏️ בחרו לפחות שניים וכתבו תשובה מלאה.

1. איזה נס מרכזי בעיניכם – הניצחון או השמן? נמקו.

2. כתבו משפט מחיי הכיתה עם ניב של אור וניב של חושך.

3. בחרו פריט מ"תלוי איך" והסבירו מתי הוא מוסיף אור ומתי מכבה.

🔁 חזרה מסכמת

שאלות מכל הנושאים – בלי להציץ בחוברת!

1. "נר איש וביתו" – מה המשמעות?

א. די בנר אחד לכל בית בכל לילה (עיקר המצווה)

ב. כל אדם מדליק שמונה בכל לילה ג. רק האב מדליק

2. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח?

א. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי ב. נחמו נחמו עמי

ג. קומי אורי כי בא אורך

3. מה פירוש "הלניזם"?

א. תרבות יוונית שהתפשטה במזרח אחרי כיבושי אלכסנדר

ב. סוג של מאכל ג. שם של צבא

4. לפי התלמוד, מתי מצוות ההדלקה מתחילה?

א. משתשקע החמה – מהשקיעה (ויש הנוהגים בצאת הכוכבים)

ב. בזריחה ג. בחצות היום

✍️ משפט משלי

✏️ כתבו משפט אחד שמשתמש בשני הפריטים יחד.

1. באור חיובי + מוצג כטוב וראוי

_____

_____

2. ירייה באפלה + ניחוש פרוע

_____

_____

✅ בדיקה עצמית

סמנו ✔ בעמודה המתאימה:

נושא	😀 אני יודע/ת	🙂 כמעט	🤔 צריך עוד תרגול
🕎 חנוכה – עובדות, מצוות ומנהגים			
💡 ניבי אור וחושך			
💛 קיר מחמאות וכרטיסים להדפסה			
✍️ האור שלי בכיתה – דף כתיבה			
🔦 אור מבפנים – 8 לילות, 8 פעילויות			
📚 סיפור חנוכה בשיעורים – 4 חלקים			
📖 החנוכייה עם הקנה העקום			
🧭 פנים מול חוץ – מה מדליק אותי מבפנים?			
🔍 מאי חנוכה? – עיון ודיון			
🕯️ ברכות הדלקת הנרות – דף להדפסה			
🃏 קלפי אור – 16 קלפי שיח			
🎲 סביבון של רגשות			
🧩 התשבץ הגדול ותפזורת אור			
🕯️ מדליקים את החנוכייה – משחק להקרנה			

🃏 משחק הזיכרון של חנוכה			
🎞️ מצגת קצרה – אור מבפנים			
🗓️ מערכי שיעור – 45 דקות			

💭 מה למדתי? מה עדיין קשה לי?

🔑 מפתח תשובות למורה – תיכון · חנ"מ

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🔗 התאמת ניבי אור וחושך

פריט	האות	בן הזוג
1. מאפלה לאורה	ו	א. הציג רע כאילו הוא טוב
2. עולמו חשך עליו	ד	ב. מוצג כטוב וראוי
3. שם חושך לאור	א	ג. הבין סוף־סוף
4. אור לגויים	ה	ד. התייאש מאוד
5. באור חיובי	ב	ה. דוגמה ומופת לאחרים
6. ראה את האור	ג	ו. ממצב קשה למצב טוב

תרגיל 2: 🗂️ מוסיף אור או מכבה?

💡 מוסיף אור	🌑 מכבה אור	⚖️ תלוי איך
להגיד ביקורת בגוף ראשון ובכבוד	לשתוק מול השפלה ברשת	לחקות טרנד כדי להשתייך
להתנדב לחלוקת סלי מזון לפני החג	לשתף פוסט שקרי כי הוא "מצחיק"	להתווכח על דעה פוליטית בכיתה
לדבר בגלוי על פחד ולבקש עזרה	להצטרף לחרם שקט על בן כיתה	

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 3: ❓ חידון חנוכה

1. "רבים ביד מעטים" – מאיזו תפילה הביטוי?
✔ ב. על הניסים

2. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג?
✔ ב. מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך

3. מה הנימוק לשיטת בית הלל?
✔ ב. מעלין בקודש ואין מורידין

4. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח?
✔ א. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי

5. מה עמד במרכז המאבק בין החשמונאים לבין השלטון ההלניסטי?
✔ א. הזכות לשמור על זהות, אמונה ודרך חיים

6. מה פירוש "הלניזם"?
✔ ג. תרבות יוונית שהתפשטה במזרח אחרי כיבושי אלכסנדר

7. לפי התלמוד, מתי מצוות ההדלקה מתחילה?
✔ א. משתשקע החמה – מהשקיעה (ויש הנוהגים בצאת הכוכבים)

8. "נר איש וביתו" – מה המשמעות?

✔ ג. די בנר אחד לכל בית בכל לילה (עיקר המצווה)

תרגיל 4: מסבירים במילים שלנו

1. "רבים ביד מעטים" – מאיזו תפילה הביטוי? ← התשובה: על הניסים. למה?

💡 הביטוי מתוך "על הניסים".

2. לפי בית הלל, איך מדליקים במהלך החג? ← התשובה: מוסיפים נר בכל ערב – מוסיף והולך. למה?

💡 בית הלל: מוסיף והולך; כך נוהגים.

🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 5: 🪜 מה קודם? סדר הדברים

1. מהלך ההיסטוריה

3	גזרות אנטיוכוס הרביעי
1	כיבושי אלכסנדר מוקדון והתפשטות ההלניזם
2	שלטון בית סלווקוס בארץ ישראל
4	המרד החשמונאי וטיהור המקדש (כ־164 לפנה"ס)

2. בניית טיעון: "זהות מול לחץ חיצוני"

3	מזהים את הערך הפנימי שבסכנה
2	מתארים את הלחץ החיצוני
4	בוחנים עמדות שונות בהגינות
1	מציגים את הדילמה

3. שיח אמיתי בחדר המורים

4	זיהוי צורך אחד של הצוות
2	סבב "מה שלומי באמת" במילה אחת
1	עצירה ונשימה משותפת
3	שיתוף ברגע של אור מהשבוע

תרגיל 6: 🚨 קלפי שיח – אור פנימי

1. (🔦 זהות ואור פנימי) מה המשמעות של "אור פנימי" בעיניך – אמונה, ערכים, כישרון?

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. (🌍 העולם שבחוץ) רשתות חברתיות: מקור השראה או מקור לחץ?

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. (🕯️ חוסן ותקווה) מה מחזיק אותך בתקופה של אי־ודאות?

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

תרגיל 7: ✍️ אתגרי כתיבה

1. איזה נס מרכזי בעיניכם – הניצחון או השמן? נמקו.

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. כתבו משפט מחיי הכיתה עם ניב של אור וניב של חושך.

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. בחרו פריט מ"תלוי איך" והסבירו מתי הוא מוסיף אור ומתי מכבה.

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

🔁 חזרה מסכמת

1. "נר איש וביתו" – מה המשמעות?

✔ א. די בנר אחד לכל בית בכל לילה (עיקר המצווה)

2. איזה פסוק מן ההפטרה של שבת חנוכה מבטא שהניצחון אינו רק בכוח?

✔ א. לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי

3. מה פירוש "הלניזם"?

✔ א. תרבות יוונית שהתפשטה במזרח אחרי כיבושי אלכסנדר

4. לפי התלמוד, מתי מצוות ההדלקה מתחילה?

✔ א. משתשקע החמה – מהשקיעה (ויש הנוהגים בצאת הכוכבים)

✍️ משפט משלי

1. באור חיובי + מוצג כטוב וראוי

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. ירייה באפלה + ניחוש פרוע

💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.